

В. В. Посидинок,
 доктор юридичних наук,
 доцент кафедри господарського права
 юридичного факультету
 Київського національного університету
 імені Тараса Шевченка

УДК 346.5

РЕЙТИНГ DOING BUSINESS І МІСЦЕ У НЬОМУ УКРАЇНИ: ВИСНОВКИ ДЛЯ ЗАКОНОДАВЦЯ

*Розглянуто теоретичне підґрунтя рейтингу Світового банку *Doing Business*, критично проаналізована його методологія, сформульовано авторське бачення реальної значущості рейтингу для регуляторних реформ в Україні.*

Ключові слова: рейтинг *Doing Business*, державне регулювання господарської діяльності, регуляторна реформа, дерегуляція.

Наприкінці жовтня 2014 р. відбулася чергова публікація даних авторитетного рейтингу Світового банку *Doing Business* [1], який щорічно оцінює сприятливість регуляторного середовища для заснування і діяльності суб'єктів господарювання у більш як 180 країнах. Україна традиційно посідала дуже низькі позиції у рейтингу *Doing Business*, хоч останні роки і засвідчили помірну висхідну тенденцію. Так, у 2012 р. наша країна посідала 152-ге місце у зазначеному рейтингу, у 2013 р. – 137-ме, у 2014 р. – 112-ге. Згідно ж з рейтингом *Doing Business 2015* (який насправді оцінює умови для бізнесу станом на червень 2014 р.), Україна нарешті увійшла в першу сотню країн з найбільш сприятливим регуляторним середовищем, посівши 96-ге місце. Ця подія закономірно викликала значний суспільний і фаховий резонанс, хоч її оцінки були принципово різними – від визнання значних успіхів України на шляху реформ до заперечення значущості даних рейтингу як таких, що не відображають реального стану речей.

У вітчизняній господарсько-правовій літературі методологія ведення рейтингу *Doing Business* дотепер не виступала предметом спеціальних досліджень з точки зору її адекватності, здатності продукувати реалістичні та концептуально правильні узагальнення, які можуть виступати орієнтиром для майбутніх регуляторних реформ. Здійснення такого дослідження та визначення реальної значущості рейтингу *Doing Business* і становить мету цієї статті.

Рейтинг *Doing Business* має певну передісторію та теоретичне підґрунтя у вигляді низки теорій державного регулювання, до яких належать, зокрема:

- *теорія публічного інтересу* А. Пігу, яка стверджує, що нерегульовані ринки характеризуються численними провалами, від монопольної ринкової влади і до екстерналій. Держава, яка переслідує цілі соціальної ефективності, протистоїть цим провалам і захищає суспільство за допомогою регулювання. Стосовно доступу на ринок ця теорія вказує, що держава здійснює ретельну перевірку нових

економічних агентів, щоб упевнитися у придбанні споживачами високоякісних товарів у «бажаних» продавців. Регулювання знижує ймовірність таких провалів ринку, як виробництво низькоякісної продукції фірмами-одноденками, і таких екстерналій, як забруднення довкілля. Ця теорія асоціює жорсткіше регулювання ринкового доступу, вимірюване, зокрема, кількістю процедур із суспільно вищими результатами;

- *теорія публічного вибору*, яка вважає державу менш добродійною, а регулювання – суспільно неефективним. Її варіантом є теорія регуляторної пастки Дж. Стіглера, згідно з якою «регулювання придбається індустрією та розробляється і здійснюється передусім для її блага». Ця теорія вказує, що регулювання доступу на ринок стримує конкуренцію і збільшує прибутки функціонерів індустрії. Оскільки суворіше регулювання ринкового доступу створює перешкоди щодо такого доступу, воно призводить до посилення ринкової влади і прибутків тих, хто нею володіє, а не до вигод для споживачів;

- *теорія квиткової каси (tollbooth view)*, яка виходить з того, що регулювання здійснюється заради блага політиків і бюрократів (Е. де Сото). Політики використовують регулювання для сприяння «дружнім» фірмам та іншим політичним спонсорам, отримуючи за це фінансування виборчих кампаній та голоси. Крім цього, існування значної кількості дозволів надає чиновникам можливість відмовляти у їх видачі та отримувати хабарі. Регулювання доступу на ринок якраз і дозволяє суб'єктам регулювання збирати хабарі з потенційних учасників ринку і не слугує соціальним цілям. Більш екстенсивне регулювання асоціюється з соціально нижчими наслідками, зокрема корупцією [2, с. 2–3].

У 2000 р. були опубліковані результати першого у світовій практиці глобального за вибіркою дослідження регулювання заснування нових фірм у 85 країнах, авторами якого виступили С. Дьянков, Р. Ла Порта, Ф. Лопес-де-Силана та А. Шлейфер. Предметом аналізу стали дані щодо кількості *офіційних процедур, офіційного часу та офіцій-*

них витрат, необхідних для того, щоб новостворений суб'єкт господарювання міг легально розпочати свою діяльність. Було виявлено, що суворіше регулювання доступу на ринок не обумовлює ані більших суспільних вигод у вигляді якісніших товарів, нижчих рівнів забруднення довкілля тощо, ані вищих прибутків фірм. Натомість, суворіше регулювання доступу асоціюється зі значно вищими рівнями корупції та більшою відносною часткою неофіційної економіки. Тобто результати дослідження не підтримали ні теорію руки, що допомагає, ні теорію регуляторної пастки і засвідчили на користь теорії квиткової каси [2, с. 5].

Один з авторів зазначеного дослідження болгарський економіст С. Дьянков і започаткував один з найвідоміших проектів Світового банку – рейтинг *Doing Business* («Ведення бізнесу»), який публікується щорічно, починаючи з 2003 р. Проект отримав широке визнання і використовується науковцями, політиками, експертами з розвитку, журналістами і бізнес-спільнотою для критики бюрократії і пропагування регуляторних реформ. За свідченням творця проекту С. Дьянкова, протягом перших п'яти років складання рейтингу в 116 країнах відбулися 193 реформи. Найбільш популярними в цей період були сім видів реформ: скорочення застарілих формальностей (до яких автор відносить, зокрема, обов'язковість печатки компанії), стандартизація установчих документів, скорочення вимог до мінімального розміру статутного капіталу, виведення реєстрації компаній з відання судів, запровадження добровільності використання нотаріальних послуг, запровадження «єдиного вікна» для реєстрації компаній, дозвіл онлайн-реєстрації [3, с. 9].

Детальніше розглянемо позиції України у рейтингу *Doing Business*. Загальний показник, що визначає місце країни у рейтингу, складається з ряду конкретних показників, до яких належать: заснування бізнесу, отримання будівельних дозволів, доступність електроенергії, реєстрація прав власності, доступність кредитів, захист меншоритарних інвесторів, оподаткування, транскордонна

торгівля, примусове виконання договорів, процедури банкрутства.

Заснування бізнесу. Найбільш значної позитивної динаміки цей показник зазнав у 2013 р. порівняно з 2012 р. – плюс 66 пунктів і, відповідно, 50-те місце проти 116-го. Це відбулося внаслідок проведених в Україні реформ щодо започаткування господарської діяльності, як-от: перегляд переліку видів господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню, та запровадження електронної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб–підприємців Законом України від 19 жовтня 2010 р. № 2609-VI; скасування свідоцтва про державну реєстрацію Законом України від 7 квітня 2011 р. № 3205-VI; запровадження принципу державної реєстрації юридичних осіб на підставі модельного статуту Законом України від 21 квітня 2011 р. № 3262-VI; спрощення окремих аспектів процедури започаткування підприємства (у тому числі, скасування вимог до мінімального розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю) Законом України від 21 квітня 2011 р. № 3263-VI; затвердження Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI вичерпного Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності; завершення принципу «єдиного вікна» при здійсненні державної реєстрації суб'єктів господарювання та взяття їх на облік в органах державної статистики, державної податкової служби, Пенсійного фонду України згідно з Законом України від 24 травня 2012 р. № 4839-VI тощо.

Втім уже у 2014 р. Україна опустилася на 69-те місце за зазначеним показником, а у 2015 р. – на 76-те. Це не означає, що умови започаткування бізнесу в Україні погіршилися як такі, – інші країни просто швидше впроваджують реформи, внаслідок чого Україна втрачає у регуляторній конкуренції.

Отримання будівельних дозволів. Свого часу позиції України за цим показником можна було характеризувати не інакше, як катастрофічні – 182-ге місце у 2012 р., 183-ге – у 2013 р. Набрання чинності Законом України від 17 лютого 2011 р. «Про регулювання містобудівної діяльності» (який,

за твердженням авторів відповідного законопроекту, скоротив тривалість дозвільних процедур у будівництві з 416 до 60 днів, а кількість кроків інвестора для отримання дозволу на будівництво – з 93 до 23 [4]) спричинив злет нашої країни на 68-ме місце у 2014-му році. Втім, у 2015-му році Україна опустилася на 70-те місце.

Доступність електроенергії. Позиції України за цим показником досі є одними з найгірших у світі – 182-ге місце у 2014 р., 185-те (!) у 2015 р. Зокрема підключення підприємства до електричної мережі в столиці України Києві триває в середньому 277 днів [5].

Реєстрація прав власності. Динаміка цього показника є послідовно позитивною – 168-ме місце у 2012 р., 149-те у 2013 р., 88-ме у 2014 р., 59-те у 2015 р. Радикальне покращення позицій України за цим показником у 2014 р. проти 2013 р. пов'язане з набранням чинності Законом України від 4 липня 2012 р. № 5037-IV «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення та спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на нерухоме майно».

Доступність кредитів. За цим показником Україна посідає високу позицію: – 14-те місце у 2014 р., 17-те місце у 2015 р. Втім реальне значення цього показника сумнівне з огляду на надвисокі процентні ставки за кредитами, що ніяк не враховується в рейтингу.

Захист міноритарних інвесторів. Цей показник є традиційно низьким і не зазнає значних змін – 112-ге місце у 2012 р., 117-те у 2013 р., 107-ме у 2014 р., 109-те у 2015 р. Змістовне наповнення цього показника визначається нормами законодавства про акціонерні товариства, причому беруться до уваги не тільки спеціальні механізми захисту прав меншості (як-от кумулятивне голосування, право на незгоду), а механізми реалізації та захисту прав акціонерів загалом. Враховуючи, що останніми роками суттєвих змін акціонерне законодавство України не зазнавало, коливання показника, очевидно, пов'язане з процесами, що мали місце в інших країнах.

Оподаткування. За цим показником Україна тривалий час знаходилася серед аутсайдерів регуляторної реформи, посідаючи 183-тє місце у 2012 р., 165-тє у 2013 р., 157-ме у 2014 р. і 109-тє у 2015 р. Детальний розгляд цього показника не входить у наші завдання, оскільки податкові відносини не є предметом господарсько-правової науки.

Транскордонна торгівля. *Doing Business* вимірює час та витрати (за виключенням тарифів), пов'язані з експортом та імпортом стандартизованого вантажу морським транспортом. Цей показник так само є дуже низьким, крім того, демонструє постійне погіршення: 144-тє місце у 2012 р., 145-тє у 2013 р., 153-тє у 2014 р. і 154-тє у 2015 р.

Примусове виконання договорів. Цей показник оцінює ефективність національної судової системи щодо вирішення комерційних спорів. У 2015 р. Україна посіла 43 місце, протягом останніх років показник коливався у діапазоні \pm один пункт.

Процедури банкрутства. За цим показником наша країна посіла 158-ме місце у 2012 р., 157-ме у 2013 р., 141-ше у 2014 р. і 142-ге у 2015 р. Заслужує на увагу те, що набрання чинності новою редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» не привело до принципового покращення позиції України. Втім, чи означає це автоматично, що реформи процедур банкрутства в Україні виявилися невдалимими?

Власне методологія рейтингу *Doing Business* не є аксіоматичною і піддається жорсткій критиці. Найбільш розробленою є критика першої складової рейтингу – показника «Заснування бізнесу». Це закономірно з огляду на те, що й прихильники рейтингу приділяють найбільшу увагу цьому показнику (так, саме заснування бізнесу стосувалося дослідження С. Дьянкова та інших, що було покладене в основу рейтингу). Іспанський вчений-інституціоналіст та громадський діяч Б. Аррунада виділяє п'ять принципових недоліків визначення показника «Заснування бізнесу».

1. Помилкові пріоритети реформ. Показник «Заснування бізнесу» бере до уваги ли-

ше витрати, понесені підприємцем на етапі первісної формалізації компанії, нехтуючи усіма іншими чинниками, зокрема цінністю послуг з такої формалізації. Відповідно, він спонукає реформаторів зменшувати середній час та вартість первісної формалізації, тимчасом як у багатьох країнах, особливо тих, що розвиваються, пріоритетом має бути створення *функціональних* бізнес-реєстрів. Реєстри є функціональними, коли їх інформація є достатньо надійною для використання її судами при вирішенні спорів. Це означає, що бізнес-контрагенти можуть покластися на таку інформацію, укладаючи договори, зменшуючи у такий спосіб асиметричність інформації у своїх відносинах і сприяючи неперсоніфікованим транзакціям, що є визначальною рисою розвинених ринкових економік.

2. Методології *Doing Business* властиві кілька спрощень: (а) винятковий фокус на *ex ante* витратах формалізації бізнесу, що нехтує суперечністю між *ex ante* та *ex post* витратами, включаючи збільшення майбутніх транзакційних та адміністративних витрат; (б) винятковий фокус на обов'язкових процедурах, що перешкоджає порівнянню вартості обов'язкових та формально добровільних процедур; (в) винятковий фокус на приватних витратах підприємців, що приховує витрати, які несе держава у зв'язку з забезпеченням більш якісних формалізаційних процедур; (г) ігнорування приватних посередників між підприємцями та агенціями, які здійснюють публічну формалізацію, – що перешкоджає обдумуванню належного співвідношення приватного та публічного компонентів формалізації – тобто, до якої міри формалізаційний процес має бути вертикально інтегрований в межах держави. Зокрема є упередження проти вибору між публічними та приватними рішеннями, з захопленням натомість публічних вертикально інтегрованих «єдиних вікон».

3. Методологія *Doing Business* перешкоджає адаптації до локальних умов. Його наголос на середній вартості певної транзакції (інкорпорація середнього розміру компанії з обмеженою відповідальністю) сприяє ка-

піталомістким рішенням, де можна досягти низьких середніх витрат за рахунок ефекту масштабу, та перешкоджає адаптації інституційного дизайну до локальних умов – як-от домінування малих фірм та надлишок робочої сили у країнах, що розвиваються.

4. Помилки в оцінці та вимірюваннях спотворюють судження. *Doing Business* неодноразово вітав реформи, які були просто провальними або існували тільки на папері.

5. *Doing Business* сприяє неправильним реформам та рентоорієнтованій поведінці. Цей рейтинг презентує свої показники як вимірники успішності замість того, чим вони є насправді – недосконалими індикаторами структурних відмінностей, багато з яких можуть бути добре пристосовані до локальних обставин. Він також перебільшує достоїнства окремих реформ та просуває марну віру у дешевшу формалізацію як панацею для розвитку. Він визначає як «найкращу практику» рішення, які нехтують вигодами і витратами, які залишаються поза межами його показників. Він використовує формат «спортивної ліги», який заохочує емоційні реакції та пов'язує надання міжнародної фінансової допомоги з рейтинговим місцем. Усе це спрямовує реформи у хибному напрямі, передусім через перебільшення вигод від регуляторного спрощення, пропагування політики «один розмір пасує всім», яка ігнорує місцеві умови, та сприяння рентоорієнтованій поведінці в різних її формах, від прямого лобювання рейтингу *Doing Business* до впровадження «фасадних реформ» з метою покращення його показників [6, с. 3–6].

Слушність цих критичних зауважень з усією очевидністю виявляє себе на прикладі реформ у царині державної реєстрації суб'єктів господарювання, що відбулися у 2010–2012 роках. Загальновідомо, що ці реформи далеко не завжди викликали однозначно позитивну реакцію бізнес-спільноти. Так, дослідження законодавчих новел 2010–2012 років Центром соціально-економічних досліджень CASE Україна висуває до цих новел ті самі претензії, що й Б. Аррунада (хоч сам по собі рейтинг *Doing Business* у цьому дослідженні не згадується. Зазначене

дослідження констатує незадовільні результати реформ і висуває чотири гіпотези щодо їх інтерпретації:

1) дерегуляція фіктивна – жодного реального поліпшення немає:

а) прийняті нормативні акти не працюють. Наприклад, Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» передбачено, що органи державної влади можуть видавати та вимагати винятково дозволи, передбачені законом (на противагу підзаконним актам, рішенням місцевих органів влади тощо). Утім підприємці масово скаржилися на необхідність отримувати, наприклад, «дозвіл на торгівлю», який жодним законом не передбачено;

б) полегшення частково заміщено аналогами або досягнуто за рахунок агрегації, без реального зменшення тиску. Наприклад, «...незважаючи на скорочення переліку видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, він все ще залишається надто великим і нараховує 45 позицій. Окрім того, відбулось розширення об'єкта ліцензування з видів діяльності до видів робіт, які взагалі не були передбачені законодавством. <...> Також негативом є не реальне, а штучне скорочення кількості видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, яке в значній частині виконано шляхом агрегування видів господарської діяльності та частково за рахунок видів діяльності, які регулюються спеціальним законодавством» [8];

в) полегшення в одному викликають ускладнення в іншому («скасування свідоцтва про державну реєстрацію та дозволу на виготовлення печатки для суб'єктів господарювання та одночасне закриття Інтернет-доступу до окремих розділів ЄДР призвело до суттєвого операційного та адміністративного подорожчання ведення ними [суб'єктами підприємницької діяльності] господарської (і в першу чергу підприємницької) діяльності» [8];

2) дерегуляція «фасадна», тобто стосувалася малозначущих питань.

Наприклад, відкриття бізнесу вже давно не є значною перешкодою. Навіть не дуже проста порівняно з кращими світовими зраз-

ками процедура тим не менш не розцінюється підприємцями як серйозна перешкода порівняно з адмініструванням податків чи доступом до фінансування, чи з корупцією. Непрямою оцінкою гостроти проблеми реєстрації може бути вартість послуги «ТОВ під ключ», яка становить на ринку близько двох тисяч гривень. – чинник приватних посередників, на цілковите ігнорування якого вказує Б. Аррунада);

здебільшого було скасовано вимоги ліцензування тих видів діяльності, які не справляли вагомого впливу на систему ліцензування [8];

3) дерегуляція реальна, але інші складові державної політики звели її ефект напівцець. Дерегуляція співпала в часі з прийняттям Податкового кодексу України, який посилив податковий тиск на підприємців;

4) дерегуляція реальна, але певні об'єктивні обставини звели її ефект напівцець (наслідки світової економічної кризи 2008–2009 років) [7, с. 8–13].

Усі зазначені гіпотези, незалежно від того, яку з них вважати базовою, підтверджують, що рейтинг *Doing Business* продукує чорно-біле зображення, нечутливе до нюансів регуляторної політики. На підтвердження цього додамо ще один, новітній, приклад, який так само стосується показника «Заснування бізнесу». 30 жовтня 2014 р. набрав чинності Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1206-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», яким, зокрема, скасовано обов'язковість використання юридичними особами приватного права печаток.

У пояснювальній записці до відповідного законопроектів № 2258а необхідність скасування обов'язковості застосування печаток для суб'єктів приватного права обґрунтовується тим, що печатка все легше та частіше підробляється, а її фізичне захоплення при рейдерстві блокує роботу підприємства. Однак висловлюється і думка, згідно з якою на сьогодні українське суспільство та свідомість людей, у якій закарбувалась потреба проставлення печатки на будь-якому офіцій-

ному документі, не готові до таких змін. Очевидно, що на підсвідомому рівні потенційні клієнти будуть віддавати перевагу тим, хто надасть документ, скріплений печаткою, а не просто підписаний особою, якої через тиждень може і не бути на підприємстві. Звідси і логічний висновок, що підприємцям буде вигідніше не відмовлятися від використання печатки. Таке «спрощення» відкриє широкі можливості для зловживань, підробки підписів, що спричинить тільки дезорієнтацію. Просте скасування обов'язкового застосування печаток без визначення інших механізмів захисту та підтвердження достовірності документів, підписів осіб призведе до збільшення кількості судових спорів як у господарському, цивільному судочинстві, так і кримінальному [9].

Разом із тим, з точки зору рейтингу *Doing Business* скасування печатки є однозначним позитивом. Творець рейтингу С. Дьянков прямо називає печатку атрибутом минулих століть [3, с. 9].

Зазначимо, що неоднозначні оцінки отримували й інші регуляторні реформи в Україні, принаймні, на початкових етапах їх реалізації. Зокрема це стосується реформи дозвільної системи у будівництві згідно з Законом «Про регулювання містобудівної діяльності» та реформи системи реєстрації прав на нерухоме майно згідно з Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення та спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на нерухоме майно». Однак набрання чинності зазначеними законами мало своїм наслідком негайне суттєве підвищення відповідного показника України у рейтингу *Doing Business*. Разом із тим, як вже зазначалося, нова редакція Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» не спричинила «злету» України за показником «Процедури банкрутства» та, можливо, і не могла спричинити, оскільки суть реформ процедур банкрутства полягає у їх *якісному* вдосконаленні. Спрощення не є загальним пріоритетом цих реформ і є принципово значущим лише для регулювання окре-

мих ситуацій банкрутства (як-от банкрутство суб'єктів малого підприємництва, банкрутство відсутнього боржника).

Як підсумок усього викладеного вище сформулюємо власну позицію щодо реальної значущості рейтингу *Doing Business*. На нашу думку, не є правильною ані абсолютизація такої значущості, ані цілковите її заперечення. Рейтинг *Doing Business*, може, і повинен братися до уваги як *один із зрізів* якості регуляторного середовища з урахуванням його методологічних обмежень. Аргументи критиків цього рейтингу повинні отримувати не менш широке висвітлення, ніж аргументи прихильників. При цьому слід зауважити, що окремі аспекти критики *Doing Business*, у свою чергу, є вразливими. Так, спрощення процедур допуску і заснування не означає автоматичного зниження цінності інформації, що отримується внаслідок цих процедур і підвищення майбутніх трансакційних витрат; наявність приватних посередників, які надають послуги, що стосуються державної реєстрації, не заперечує необхідності запровадження державою простих і прозорих процедур державної реєстрації, які могли б бути виконані будь-якими заінтересованими суб'єктами самостійно, без звернення до посередників тощо.

Повинно йтися про інше – спрощення зазначених процедур є лише однією з численних складових покращення якості державного регулювання господарської діяльності. Як зазначається в одному з досліджень ОЕСР, «існує ризик того, що адміністративна симпліфікація відвертатиме зусилля від інших, інколи фундаментальніших реформ, які при-

носитимуть навіть більш економічні і соціальні вигоди. Програми адміністративної симпліфікації не є заміною доскональної програми [підвищення] якості регулювання» [10, с. 100].

Крім того, методологія рейтингу *Doing Business* має і цілком позитивну, на наш погляд, рису. Можна дискутувати з приводу конкретного набору показників, які визначають якість регулювання господарської діяльності згідно з рейтингом, однак очевидна загальна ідея, яка об'єднує усі його показники – це фундаментальні чинники бізнес-клімату, які стосуються якщо не усіх, то переважної більшості суб'єктів господарювання. Рейтинг не приділяє жодної уваги пільгам та іншим інструментам селективного регулювання. У цьому плані концепція рейтингу повністю співзвучна з іншою концепцією Світового банку, яка стосується визначення сприятливого інвестиційного клімату: сприятливий інвестиційний клімат є таким, що приносить вигоди кожному у двох відношеннях. По-перше, він слугує суспільству в цілому, а не лише фірмам, зокрема, у зв'язку з його впливом на забезпечення зайнятості, зниження цін та розширення бази оподаткування. По-друге, він охоплює всі фірми, а не лише великі або впливові [11, с. 20]. Тобто це інвестиційний (підприємницький) клімат, сприятливий для всіх, максимально конкурентне середовище, яке Йозеф Шумпетер називав «творчою руйнацією» – середовище, у якому фірми мають сприятливі можливості і стимули впроваджувати свої ідеї, боротися за успіх і процвітати або занепадати [11, с. 2–3].

Список використаних джерел

1. Doing Business in Ukraine [Electronic resource] / The World Bank. – Mode of access : <http://www.doingbusiness.org/.../ukraine>.
2. Djankov S. The Regulation of Entry / S. Djankov, R. La Porta, F.L. de Silanes, A. Shleifer // Quarterly Journal of Economics. – 2002. – Vol. CXVII. – Issue 1. – P. 1–37.
3. Djankov S. The Regulation of Entry: A Survey [Electronic resource] / S. Djankov; CEPR discussion paper No. 7080, 2008. – Mode of access : <http://www.cepr.org/.../DP7080.asp>. – 34 p.
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання містобудівної діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47377...
5. Панченко Ю. Нестерпна легкість бізнесу [Електронний ресурс] / Ю. Панченко // Європейська правда. – 2014. – 29 жовтня. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/.../2014/10/29/7027264/>.

6. Arrunada B. How Doing Business Jeopardizes Institutional Reform [Electronic resource]. – Mode of access : <https://repositori.upf.edu/.../1088.pdf?sequence=1>.
7. Дубровський В. Чому не працює дерегуляція? / В. Дубровський ; CASE Україна // Проект «Популярна економіка: моніторинг реформ». Місячний звіт. – 2013. – № 14. – 14 жовтня. – С. 1–29.
8. Ляпін Д. Щодо шляхів вдосконалення реалізації регуляторної політики в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Д. Ляпін ; НІСД. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/517/>.
9. Отмена печатей открывает широкие возможности для злоупотреблений [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jurliga.ligazakon.ua/.../109116.htm>.
10. Cutting Red Tape: National Strategies for Administrative Simplification / OECD, 2006. – 108 p.
11. World Development Report 2005: A Better Investment Climate for Everyone / The World bank. – World Bank; Oxford University Press USA, 2004. – 288 p.

Поєдинок В. В. Рейтинг Doing Business и место в нем Украины: выводы для законодателя.

Рассмотрены теоретические основы рейтинга Всемирного банка Doing Business, критически проанализирована его методология, сформулировано авторское видение реальной значимости рейтинга для регуляторных реформ в Украине.

Ключевые слова: рейтинг Doing Business, государственное регулирование хозяйственной деятельности, регуляторная реформа, дерегуляция.

Poiedynok V. V. Doing Business rating and the score of Ukraine: implications for the legislator.

The theoretical basis for the World Bank Doing Business rating is examined, its methodology is critically analyzed and the author's vision of the rating's real importance for regulatory reform in Ukraine is formulated.

Key words: Doing Business rating, government regulation of economic activity, regulatory reform, deregulation.